

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

w sprawie **S. O.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2019 r.,
wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 października 2008 r.,
sygn. akt II AKa [...], zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w [...] z dnia 10 lipca
2008 r., sygn. akt II Ko [...],
na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. *a contrario*, art. 639 k.p.k.

postanowił

- 1. oddalić wniosek o wznowienie postępowania;**
- 2. obciążyć wnioskodawcę S.O. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.**

UZASADNIENIE

W dniu 10 czerwca 2008 r. S. O. złożył w Sądzie Okręgowym w R. wniosek o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie w związku z internowaniem w wyniku wprowadzenia w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego. Żądanie swoje oparł o art. 8 ust. 1a ustawy z dnia 19 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, który to przepis obowiązujący od 18 listopada 2007 r. wprowadził możliwość uzyskania od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę dla osoby, wobec której wydano decyzję o internowaniu w związku

z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego – z zastrzeżeniem, że odszkodowanie i zadośćuczynienie nie mogą łącznie przekroczyć kwoty 25 000 zł.

Wnioskodawca wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 25 000 zł z tytułu poniesionej szkody i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W uzasadnieniu wniosku S. O. wskazał, że za internowanie w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 13 stycznia 1982 r. domaga się tytułem zadośćuczynienia kwoty 300 zł za każdy dzień pobytu, co daje łączną kwotę 9.600 zł. Wnioskodawca zaznaczył, że dochodzone zadośćuczynienie wraz z odszkodowaniem kwocie 31.598 zł, wynosi łącznie 41.198 zł i znacznie przewyższa kwotę 25 000 zł, a ograniczenie kwoty do podanej w sentencji wniosku wynika wyłącznie z przepisów cytowanych na wstępie ustawy.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt II Ko [...] Sąd Okręgowy w R., na podstawie art. 8 ust. 1 oraz art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. 1991, nr 34, poz. 149) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz S. O. łączną kwotę 3.560 zł tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę związaną z niesłusznym pozbawieniem wolności i internowaniem w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 13 stycznia 1982 r. W pozostałej części wniosek został oddalony.

Po rozpoznaniu apelacji wywiezionej przez pełnomocnika wnioskodawcy Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 16 października 2008 r., sygn. akt II AKa [...] zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz S. O. dalszą kwotę 1.140 zł, a w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Następnie w związku z wniesioną przez pełnomocnika wnioskodawcy kasacją, Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 24 czerwca 2009 r., sygn. akt IV KK 43/09 oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną.

W dniu 10 grudnia 2018 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pełnomocnika S. O., który w oparciu o przepisy art. 540 § 2 k.p.k., art. 547 § 2 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. wniósł o wznowienie

postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 października 2008 r., sygn. akt II AKa [...]. Autor wniosku wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 października 2008 r., sygn. akt II AKa [...] oraz wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. akt II Ko [...], w części w jakiej wyrokami tymi oddalono wniosek o zadośćuczynienie i w tym zakresie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R.. Nadto wnioskodawca wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania wnioskodawcy, celem ustalenia, iż rozmiar doznanej krzywdy oraz poniesionej szkody w związku z internowaniem S. O. w Ośrodku Odosobnienia w Z., w okresie wprowadzenia stanu wojennego przekraczał w rzeczywistości przewidzianą w ustawie górną granicę żądania 25 000 zł. Autor wniosku wniósł także o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z akt sprawy Sądu Apelacyjnego w [...], sygn. akt II AKa [...] oraz Sądu Okręgowego w R., sygn. akt II Ko [...] dla wykazania, że przy rozstrzygnięciu wniosku S. O. zastosowanie znalazł art. 8 ust. 1a ustawy lutowej oraz ustalenia, że żądania wnioskodawcy przekraczały kwotę 25 000 zł, a także, że poniesiona szkoda i krzywda przekraczała w rzeczywistości przewidzianą w ustawie górną granicę żądania 25.000 zł.

W odpowiedzi na wniosek pełnomocnika wnioskodawcy, Prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika S. O. nie jest zasadny.

W przedmiotowej sprawie nie zachodzą bowiem przesłanki określone w art. 540 § 2 k.p.k., na co słusznie zwraca uwagę prokurator Prokuratury Krajowej w swoim piśmie.

Na wstępie trzeba odnotować, że istotnie Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z 1 marca 2011 r., sygn. akt P 21/09, uznał za niezgodny z przepisami Konstytucji RP art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, który był podstawą rozstrzygnięcia w przedmiocie dochodzonego przez wnioskodawcę odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy wynikłe z internowania go w okresie obowiązywania w Polsce stanu wojennego.

Jakkolwiek art. 540 § 2 k.p.k., będący wykonaniem normy zawartej w art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, nakazuje wznawiać postępowanie na korzyść strony wrazie uznania przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, za niekonstytucyjny, to jednak nie oznacza to konieczności niejako automatycznego wznawiania postępowań we wszystkich sprawach, w których uznany za niekonstytucyjny przepis był podstawą rozstrzygnięć, co do roszczeń w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością niepodległościową. W judykaturze wyrażane jest stanowisko, wynikające w znacznej mierze z uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 marca 2011 r., według którego warunkiem skutecznego wystąpienia w sprawach osądzonych na podstawie ustawy lutowej z wnioskiem opartym o art. 540 § 2 k.p.k. jest kumulatywne spełnienie trzech warunków:

- 1) zapadłe przed wyrokiem Trybunału orzeczenie wydane zostało na podstawie art. 8 ust. 1a ustawy lutowej,
- 2) żądanie wniosku przekraczało kwotę 25 000 zł,
- 3) szkoda i krzywda były wyższe niż wskazana kwota 25 000 zł (zob. wyrok SN z 26 września 2011 r., II KO 51/11, LEX nr 960529).

Nie ulega wątpliwości, że w sprawie niniejszej prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] zapadł przed datą wydania wyroku Trybunału Konstytucyjnego, a podstawą jego wydania był przepis art. 8 ust. 1 ustawy lutowej (wskazany w sentencji wyroku sądu I instancji). Jak słusznie jednak zauważa Prokurator Prokuratury Krajowej, przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej był wskazywany w uzasadnieniach sądów obu instancji. Sam wnioskodawca także kwestionował przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej w zakresie w jakim wprowadzał limit górnej granicy wysokości zadośćuczynienia i odszkodowania.

Rzecz jednak w tym, że w sprawie niniejszej nie został spełniony warunek, aby szkoda i krzywda łącznie były wyższe niż wskazana kwota 25 000 zł. Wbrew twierdzeniom Autora wniosku o wznowienie, wszechstronne i wyczerpujące wywody zamieszczone w uzasadnieniu pierwszoinstancyjnego wyroku, zaakceptowane przez Sąd odwoławczy, jednoznacznie wskazują, że zarówno szkoda, jak i krzywda, wywołane 32 dniowym internowaniem, nie przekraczały pułapu 25 000 zł. Sądy obu instancji wyraziły przekonanie, że zasądzona na rzecz

wnioskodawcy łączna suma 4.700 zł ma wymiar realny, a nie symboliczny. Nie da się obronić tezy, że przyznane kwoty tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia były efektem obowiązywania w czasie pierwszoinstancyjnego wyrokowania, uchylonego później art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, czy też konieczności zachowania tzw. wewnętrznej sprawiedliwości pomiędzy orzeczeniami dotyczącymi osób bardziej pokrzywdzonych decyzjami o internowaniu niż wnioskodawca. Co więcej, jak słusznie dostrzega Prokurator, wniosek o wznowienie postępowania dotyczy jedynie zadośćuczynienia i związanych z tym rozstrzygnięć sądów. W tym kontekście należy zatem wskazać, że wnioskodawca otrzymał zadośćuczynienie w kwocie 1.600 zł, podczas gdy jego żądanie dotyczyło kwoty 9.600 zł. Jeśli nawet więc roszczenie to zostałoby uwzględnione w całości, to w stanie prawnym obowiązującym w dacie orzekania, było to możliwe, a niekonstytucyjny przepis nie ograniczał sądu w orzekaniu.

Z tych względów Sąd Najwyższy oddalił wniosek o wznowienie postępowania, orzekając o kosztach postępowania wznowionego zgodnie z art. 639 k.p.k.